

**Аналітично-статистичний портрет
публічних бібліотек області
з бібліотечно-інформаційного
обслуговування юнацтва та молоді
за 2022 рік**

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної військової адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара

**Аналітично-статистичний портрет
публічних бібліотек області
з бібліотечно-інформаційного обслуговування
юнацтва та молоді
за 2022 рік**

Автор-укладач: Леся Костенко

Аналітично-статистичний портрет публічних бібліотек області з бібліотечно-інформаційного обслуговування юнацтва та молоді за 2022 рік / автор-укладач Л. Костенко ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесь Гончара. – Полтава, 2023. – 32 с.

У виданні подані основні цифрові показники роботи публічних бібліотек територіальних громад Полтавської області та текстово-графічний аналіз діяльності їхніх юнацьких структурних підрозділів з бібліотечно-інформаційного обслуговування юнацтва та молоді, тенденції і напрями розвитку, а також описані найбільш яскраві бібліотечні активності 2022 року за участі юнацтва та молоді.

На території Полтавської області функціонують 60 територіальних громад (ТГ). У всіх 60-ти ТГ області є публічні бібліотеки. Річні звіти про свою роботу подали бібліотеки 52-х ТГ (із 60-ти), на основі яких і складений цей аналітично-статистичний портрет бібліотек за 2022 рік.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БІБЛІОТЕК ТГ ОБЛАСТІ

Відповідно до поданих 52-х річних звітів в Полтавській області у 2022 році функціонувало **676 публічних бібліотек (включаючи філії)**. У ТГ області у процесі реорганізації створена мережа публічних бібліотек за різними варіантами:

- а) в ТГ діє одна публічна бібліотека (юридична особа) з філіями – **у 30 ТГ (50%)**;
 - б) залишилися ЦБС (юридичні особи) – **в 1 ТГ (1,7%)**;
 - в) бібліотеки не є юридичними особами і діють як структурні підрозділи відділів культури – **у 19 ТГ (32%)**;
 - г) бібліотеки не є юридичними особами і діють як структурні підрозділи Центру культурних послуг (дозвілля) – **у 9 ТГ (15%)**.
- Об'єднані публічно-шкільні бібліотеки в області відсутні.

У звітному році в області почала функціонувати одна бібліотека у форматі дитячо-юнацької. Це **Дитячо-юнацька бібліотека Миргородської міської ради**, яка не є юридичною особою і діє як структурний підрозділ відділу культури Миргородської міської ради. Вона створена в 2021 році шляхом приєднання Миргородської районної бібліотеки для дітей та відділу юнацтва Миргородської ЦРБ, які входили до складу Миргородської районної ЦБС, до Миргородської міської бібліотеки для дітей – структурного підрозділу відділу культури Миргородської міської ради.

А з 01.01.2022 року у відділі обслуговування дорослих КЗК «Кременчуцька міська публічна бібліотека» почав функціонувати **сектор юнацтва**.

У звітному році у Полтавській області були **закриті декілька публічних бібліотек або існували такі, що перебувають у стадії закриття** (без даних 8 ТГ, бібліотеки яких не звітували):

<i>Назва ТГ</i>	<i>Інформація про закриті бібліотеки чи такі, що закриваються</i>
Глобинська ТГ	Згідно з рішенням сесії Глобинської міської ради від 16.08.2022 № 1214 закриті три СБФ: Веселодолинська СБФ (на її базі працює бібліотечний пункт Великокринківської СБФ); Іваноселищенська СБФ (на її базі працює бібліотечний пункт Зубанівської СБФ); Землянківська СБФ (на її базі працює бібліотечний пункт Радалівської СБФ).
Диканська ТГ	Андріївська СБФ – тимчасово призупинила діяльність у зв'язку з відсутністю у штатному розписі посади бібліотекаря.
Зіньківська ТГ	Згідно з рішенням Зіньківської міської ради від 03.08.2022 р. шість СБФ з 01.11.2022 р. припинили свою діяльність: Дамасківська СБФ; Підозірківська СБФ; Романівська СБФ; Саранчівська СБФ; Соколівщанська СБФ Василеустимівська СБФ.
Градизька ТГ	Мозоліївська СБ і Киріяківська СБ – у 2022 році не функціонували і перебувають у стадії реорганізації.
Котелевська ТГ	Закриті чотири бібліотеки: Сидоряченська СБФ; Михайлівськоперша СБФ Котелевська селищна БФ № 1 Михайловська СБФ.
Кременчуцька ТГ	Змінилися назви і нумерації філій Кременчуцької міської публічної бібліотеки у зв'язку з приєднанням до неї міської ЦБС для дітей (реорганізація шляхом приєднання).
Піщанська ТГ	За рішенням сесії Піщанської сільської ради Піщанська сільська бібліотека для дітей і Піщанська сільська бібліотека для дорослих об'єднані в одну

	Піщанську сільську бібліотеку (реорганізація шляхом злиття).
--	--

Із 676 публічних бібліотек, які функціонували в області у 2022 році, **257** бібліотек у 37 ТГ здійснювали свою діяльність у приміщеннях, які **не опалювалися** (це **38 %** від загальної кількості), а **17** бібліотек у 10 ТГ – у приміщеннях, які **не освітлювалися** (це **2,5 %** від загальної кількості). Показники, на жаль, невтішні, оскільки величезна кількість бібліотек, особливо у сільській місцевості, перебуває у приміщеннях без опалення і освітлення, що не дозволяє забезпечити нормальну роботу працівників книгозбірень та створення умов для зберігання бібліотечного фонду.

За даними звітів у 2022 році на **закупівлю нових книжкових видань** для поповнення фондів бібліотек ТГ області із місцевих бюджетів була виділена сума лише **144 409,00 грн** (проти 1 018 620,98 грн у 2021 році). Ці невеликі бюджетні кошти виділялися на книги лише у **4-х ТГ** області (що складає **6,7%** від загальної кількості ТГ): у Глобинській, Диканській, Новосанжарській і Оболонській ТГ. Абсолютна більшість бібліотек області для закупівлі нових сучасних книг у 2022 році з бюджету не отримали жодної гривні.

Трохи кращим, але теж абсолютно не достатнім, є стан з **передплатою періодичних видань на 2023 рік** у бібліотеках області. Загальна сума, виділена з бюджетів місцевих рад для передплати, складає лише **303 257, 26 грн** (проти 1 401 446,86 грн. у минулому році). Це зроблено в **11-ти ТГ** області, що складає **18%** від загальної кількості ТГ. Та навіть з цих ТГ, де виділилися кошти на періодику, у двох ТГ (Чорнухинській та Мачухівській) Держказначейство проплату не здійснило, керуючись Постановою КМУ № 590 від 09.06.2021 р. (із змінами 2022 р.), якою визначено, які платежі бюджетних організацій та у якій послідовності може здійснювати Держказначейство. Власне, на підставі цієї Постанови КМУ № 590 не здійснена передплата періодичних видань на 2023 рік і в бібліотеках інших ТГ.

Така ситуація з виділенням коштів місцевою владою на книги і періодику унеможлиблює виконання вимог **«Державних соціальних нормативів забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні»**, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 72. У пункті 11 цього документу зазначено, що *«фонди публічних бібліотек, крім обласних універсальних наукових бібліотек, повинні щороку оновлюватися не менше, ніж на 5%, у тому числі шляхом: закупівлі книжкових видань – не менше 250 примірників на 1 000 осіб зони обслуговування публічної бібліотеки; передплати періодичних видань – не менше 15-20 найменувань газет та журналів; отримання документів з інших джерел, не заборонених законодавством»*.

Щодо забезпечення бібліотек області технікою та обладнанням варто зазначити, що 676 бібліотек загалом мають **1037 комп'ютерів** (в т.ч. й ноутбуків). Як видно, загальна кількість комп'ютерів більша за кількість бібліотек, але зробити висновок про те, що усі бібліотеки забезпечені комп'ютерами не можна. Ця кількість комп'ютерів розподілена нерівномірно. Є цілий ряд ТГ, в яких комп'ютерів менше, ніж бібліотек, а саме: Драбинівська, Заводська, Кобеляцька, Мачухівська, Скороходівська, Сенчанська, Омельницька, Ромоданівська, Хорольська, Чорнухинська, Новооржицька. Відповідно, там функціонують бібліотеки, які не мають комп'ютерів і які не можуть надавати користувачам будь-яких послуг з їх застосуванням.

А у Новогалещинській ТГ взагалі жодна бібліотека **не має жодного комп'ютера**, що є недопустимим для функціонування інформаційних центрів, якими є бібліотеки, у сучасних умовах.

Ситуація з комп'ютеризацією бібліотек деяких ТГ області не відповідає вимогам, встановленим «Державними соціальними нормативами забезпечення населення публічними бібліотеками в країні», де в пункті 14 сказано, що *«публічна бібліотека повинна мати **один комп'ютер на 500-1500 осіб** зони обслуговування»*.

Щодо забезпечення користувачам доступу до мережі Інтернет, то за даними звітів загальна кількість таких місць складає **706**, що теж є недостатнім, зважаючи на загальну кількість бібліотек і потреби населення у ньому, особливо у сільській місцевості.

Забезпечення бібліотек ТГ області іншою технікою та обладнанням у цифрах виглядає так:

Принтер	Сканер	БФП	Проектор	Веб камера	Фото апарат	DVD	Телевіз.
302	94	33	48	298	38	23	7

Є поодинокі випадки, коли бібліотеки мають, крім вище зазначеного, планшети, ксерокс, ламінатор, диктофон, відеокамери, магнітофони, мультимедійну дошку, мультимедійне крісло, набір блогера, акустичні системи, смарттелевізор, колонки, навушники.

Бібліотечними комп'ютерними програмами користуються (крім обласних бібліотек) лише **7 ПБ області** (Горішньоплавнівська і Чорнухинська – програма IRBIS, Лубенська – програма Mini-IRBIS, Кременчуцька – програма UNILIB, Пирятинська і Козельщинська – ABIS KoHa, Білоцерківська – АБІС «УФД / Бібліотека»). **Електронні каталоги** створені у тих самих **7-ми бібліотеках**.

Публічні бібліотеки **13-ти ТГ** області надають **платні послуги користувачам**. Це послуги із: ксерокопіювання, сканування, набору та редагування тексту, роздрукування тексту чи фотографій на принтері, користування комп'ютером, доступу до Інтернету, фото- та відеозйомки, «нічного абонементу», експрес-абонементу, резервування документів, електронної доставки документів, користування МБА, формування бібліографічних списків для курсових і дипломних робіт, відправлення електронної пошти, формування каталогів для особистих бібліотек, пошук бібліотекарем інформації в Інтернеті, запис на CD-диски, збереження інформації на флеш-накопичувачі чи диску, виконання тематичних довідок з використанням Інтернету, оформлення реєстраційно-облікових документів, розробки сценаріїв соціокультурних заходів, організація та проведення заходів.

КОРИСТУВАЧІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

За даними 52-ти звітів у 2022 році **кількість користувачів юнацького віку** у бібліотеках ТГ області за ЄРК (без обласних бібліотек) становила **38 476 осіб**.

Трійку ТГ, де є **найбільший показник** користувачів юнацького віку складають бібліотеки Полтавської міської ТГ (5082 особи), Кременчуцької міської ТГ (3426 осіб), Глобинської ТГ (2728 осіб). **Найменша кількість** юнацтва в якості користувачів публічних бібліотек – у бібліотеках Ромоданівської ТГ (93 особи), Новогалещинської ТГ (117 осіб) та Сергіївської сільської ТГ (122 особи).

Кількість користувачів юнацького віку за ЄРК у бібліотеках ТГ області у 2022 році

<i>№ з/п</i>	<i>Найменування ТГ</i>	<i>Кількість користув.</i>	<i>№ з/п</i>	<i>Найменування ТГ</i>	<i>Кількість користув.</i>
1.	Біликівська	Не звіт.	32.	Машівська	611
2.	Білоцерківська	460	33.	Миргородська	549
3.	Великобагачанська	566	34.	Михайлівська	269
4.	Великобудищанська	Не звіт.	35.	Нехворощанська	194
5.	Великорублівська	Не звіт.	36.	Новогалещинська	117
6.	Великосорочинська	304	37.	Новооржицька	300
7.	Гадяцька	728	38.	Новосанжарська	842
8.	Глобинська	2728	39.	Новоселівська	Не звіт.
9.	Гоголівська	192	40.	Оболонська	317
10.	Горішньоплавнівська	509	41.	Омельницька	346
11.	Градизька	533	42.	Опішнянська	207
12.	Гребінківська	655	43.	Оржицька	630
13.	Диканська	1052	44.	Петрівс.-Роменська	172

14.	Драбинівська	180	45.	Пирятинська	804
15.	Заводська	386	46.	Піщанська	325
16.	Зіньківська	1515	47.	Полтавська	5082
17.	Кам'янопотоківська	223	48.	Пришибська	Не звіт.
18.	Карлівська	900	49.	Решетилівська	934
19.	Кобеляцька	1695	50.	Ромоданівська	93
20.	Козельщинська	246	51.	Семенівська	874
21.	Коломацька	Не звіт.	52.	Сенчанська	454
22.	Комишнянська	352	53.	Сергіївська	122
23.	Котелевська	500	54.	Скороходівська	187
24.	Краснолуцька	216	55.	Терешківська	403
25.	Кременчуцька	3426	56.	Хорольська	1516
26.	Ланнівська	Не звіт.	57.	Чорнухинська	484
27.	Лохвицька	1460	58.	Чутівська	519
28.	Лубенська	1606	59.	Шишацька	404
29.	Лютенська	283	60.	Щербанівська	170
30.	Мартинівська	Не звіт.	У С Ь О Г О:		38 476
31.	Мачухівська	236			

Обслуговування користувачів юнацького віку області у звітному році здійснювали такі юнацькі бібліотеки та юнацькі структурні підрозділи бібліотек:

- **1 дитячо-юнацька бібліотека** Миргородської міської ради,
- **3 юнацьких абонементи** (від 1000 користувачів) у Зіньківській, Миргородській, Хорольській громадах,
- **8 юнацьких кафедр** (від 500 користувачів) у Гадяцькій (1), Горішньоплавнівській (1), Карлівській (1), Кобеляцькій (1), Кременчуцькій (3), Полтавській (1) громадах,
- **629 юнацьких груп** (до 500 користувачів) при публічних бібліотеках територіальних громад області.

У порівнянні з попередніми роками, спостерігається тенденція до зменшення спеціалізованих юнацьких структурних підрозділів публічних бібліотек області. Юнацькі абонементи зменшилися на дві одиниці. Стосовно юнацьких кафедр, то їх кількість залишилася незмінною. А юнацькі групи із 611 у 2021 році збільшилися до 629 у звітному році (+ 18 груп). Частково це пояснюється більшою кількістю поданих річних звітів, а частково – тим, що зменшилась кількість спеціалізованих юнацьких структурних підрозділів, які перейшли до розряду юнацьких груп.

Мережа юнацьких структурних підрозділів бібліотек за останні 5 років

Рік	Юнацькі бібліотеки	Юнацькі відділи	Юнацькі абонементи	Юнацькі кафедри	Юнацькі групи
2018	-	1	9	12	704
2019	-	1	9	11	693
2020	-	1	9	11	673
2021	1	-	5	8	611
2022	1	-	3	8	629

Станом на 31.12.2022 р. мережа юнацьких структурних підрозділів публічних бібліотек області (в конкретних ТГ області) виглядає так:

№	Назва ТГ	Юн. б-ки	Юн. відділи	Юн. абонем.	Юн. кафедри	Юн. Групи
1	Білицька	Не звітувала				
2	Білоцерківська	-	-	-	-	8
3	Великобагачанська	-	-	-	-	12
4	Великобудищанськ.	Не звітувала				
5	Великорублівська	Не звітувала				
6	Великосорочинська	-	-	-	-	7
7	Гадяцька міська	-	-	-	1	8
8	Глобинська міська	-	-	-	-	21
9	Гоголівська селищна	-	-	-	-	4
10	Горішньоплавнівська	-	-	-	1	5
11	Градизька	-	-	-	-	10
12	Гребінківська	-	-	-	-	24
13	Диканська	-	-	-	-	12
14	Драбинівська	-	-	-	-	6
15	Заводська	-	-	-	-	6
16	Зіньківська	-	-	1	-	29
17	Кам'янопотоківська	-	-	-	-	5
18	Карлівська	-	-	-	1	6
19	Кобеляцька	-	-	-	1	24
20	Козельщинська	-	-	-	-	11
21	Коломацька	Не звітувала				
22	Комишнянська	-	-	-	-	9
23	Котелевська	-	-	-	-	5
24	Краснолуцька	-	-	-	-	8
25	Кременчуцька	-	-	-	3	5
26	Ланнівська	Не звітувала				

27	Лохвицька	-	-	-	-	18
28	Лубенська	-	-	-	-	25
29	Лютенська	-	-	-	-	4
30	Мартинівська	Не звітувала				
31	Мачухівська	-	-	-	-	6
32	Машівська	-	-	-	-	10
33	Миргородська	1	-	-	1	12
34	Михайлівська	-	-	-	-	9
35	Нехворощанська	-	-	-	-	5
36	Новогалещинська	-	-	-	-	4
37	Новооржицька	-	-	-	-	14
38	Новосанжарська	-	-	-	-	17
39	Новоселівська					
40	Оболонська	-	-	-	-	13
41	Омельницька	-	-	-	-	9
42	Опішнянська	-	-	-	-	9
43	Оржицька	-	-	-	-	21
44	Петрівсько-Роменська	-	-	-	-	6
45	Пирятинська	-	-	-	-	25
46	Піщанська	-	-	-	-	9
47	Полтавська	-	-	-	1	31
48	Пришибська	Не звітувала				
49	Решетилівська	-	-	-	-	25
50	Ромоданівська	-	-	-	-	3
51	Семенівська	-	-	-	-	25
52	Сенчанська	-	-	-	-	10
53	Сергіївська	-	-	-	-	3
54	Скороходівська	-	-	-	-	3
55	Терешківська	-	-	-	-	11
56	Хорольська	-	-	1	-	31
57	Чорнухинська	-	-	-	-	17
58	Чутівська	-	-	-	-	10
59	Шишацька	-	-	-	-	16
60	Щербанівська	-	-	-	-	3
УСЬОГО:		1	-	3	8	629

БІБЛІОТЕЧНІ КАДРИ

Згідно з даними 52-ти звітів (із 60-ти) бібліотечні послуги користувачам протягом звітного року надавали **1003 бібліотечні працівники.**

Далеко не усі працівники публічних бібліотек області (як і загалом по Україні) мають **спеціальну бібліотечну освіту** (а тим більше вищу спеціальну). У звітах зазначена інформація, що на посадах бібліотекарів працюють з непрофільною освітою педагога, менеджера, бухгалтера, фінансиста, економіста, медичної сестри, аграрія, квітникаря-декоратора, залізничника, інженера, юриста, агрохіміка, техніка. Певний відсоток бібліотечних працівників у сільських книгозбірнях взагалі мають лише середню (шкільну) освіту. Майже не поповнюються штати бібліотек області молодими кадрами із спеціальною бібліотечною освітою.

Близько десятка сільських бібліотек у звітному році не працювали із-за відсутності бібліотечних працівників.

На жаль, великою залишається кількість бібліотечних працівників, які **працюють на неповну ставку**, що негативно відображається на роботі бібліотек та обслуговуванні користувачів. Так, згідно з даними річних звітів за 2022 рік:

- на 0,75 ставки працює 81 бібліотекар;
- на 0,5 ставки працює 262 бібліотекарів;
- на 0,25 ставки працює 105 бібліотекарів.

Загалом **448** із 1003 бібліотекарів області працює на неповну ставку (це майже **45 %** від загальної кількості бібліотечних працівників).

<i>№</i>	<i>Назва ТГ</i>	<i>Усього праців.</i>	<i>Повна ставка</i>	<i>0,75 ставки</i>	<i>0,5 ставки</i>	<i>0,25 ставки</i>
1	Білицька сільська	не звітувала				
2	Білоцерківська сільська	17	6	2	6	-
3	Великобагачанська селищна	19	8	-	7	4
4	Великобудищанська сільська	не звітувала				
5	Великорублівська сільська	не звітувала				
6	Великосорочинська сільська	8	6	-	2	-
7	Гадяцька міська	24	16	-	3	5
8	Глобинська міська	27	8	5	14	-
9	Гоголівська селищна	5	2	1	2	-
10	Горішньоплавнівська міська	19	11	-	6	2
11	Градизька селищна	8	2	1	-	5
12	Гребінківська міська	27	5	1	16	5
13	Диканська селищна	19	13	1	4	1
14	Драбинівська сільська	6	3	-	2	1
15	Заводська міська	9	4	2	2	1
16	Зіньківська міська	47	33	-	14	-
17	Кам'янопотоківська сільська	5	4	-	1	-
18	Карлівська міська	14	14	-	-	-
19	Кобеляцька міська	35	12	1	10	12
20	Козельщинська селищна	14	5	2	7	-

21	Коломацька сільська	не звітувала				
22	Комишніянська селищна	9	8	-	1	-
23	Котелевська селищна	13	5	3	2	3
24	Краснолуцька сільська	8	7	1	-	-
25	Кременчуцька міська	84	80	-	4	-
26	Ланнівська сільська	не звітувала				
27	Лохвицька міська	31	4	13	3	11
28	Лубенська міська	44	30	5	8	1
29	Лютенська сільська	6	2	-	4	-
30	Мартинівська сільська	не звітувала				
31	Мачухівська сільська	8	5	-	2	1
32	Машівська селищна	18	10	-	6	2
33	Миргородська міська	20+6	20+6	-	-	-
34	Михайлівська сільська	9	-	-	-	9
35	Нехворощанська сільська	6	1	2	3	-
36	Новогалещинська селищна	3	-	1	2	-
37	Новооржицька селищна	15	4	2	8	1
38	Новосанжарська селищна	24	14	2	6	2
39	Новоселівська сільська	не звітувала				
40	Оболонська сільська	16	4	-	8	4
41	Омельницька сільська	10	2	2	3	3
42	Опішніянська селищна	10	6	-	4	-
43	Оржицька селищна	26	6	3	16	1
44	Петрівсько-Роменська сільська	7	4	1	-	2
45	Пирятинська міська	32	10	11	5	6
46	Піщанська сільська	10	9	1	-	-
47	Полтавська міська	85	85	-	-	-
48	Пришибська сільська	не звітувала				
49	Решетилівська міська	34	16	4	14	-
50	Ромоданівська селищна	3	1	2	-	-
51	Семенівська селищна	33	6	4	20	3
52	Сенчанська сільська	10	2	1	2	5
53	Сергіївська сільська	3	3	-	-	-
54	Скороходівська селищна	8	2	-	3	3
55	Терешківська сільська	11	11	-	-	-
56	Хорольська міська	45	21	7	12	5
57	Чорнухинська селищна	22	6	-	15	1
58	Чутівська селищна	17	8	-	5	4
59	Шишацька селищна	21	7	-	12	2
60	Щербанівська сільська	3	3	-	-	-
УСЬОГО:		1003	555 55,3%	81 8,1%	262 26,1%	105 10,5%

Як видно із даних таблиці, в області є лише **шість ТГ**, влада яких змогла забезпечити **усім працівникам бібліотек повну ставку** заробітної плати: Карлівська міська ТГ (14 працівників), Миргородська міська ТГ (26 працівників), Полтавська міська ТГ (85 працівників), а також три сільські

громади – Сергіївська сільська ТГ (3 працівники), Терешківська сільська ТГ (11 працівників) і Щербанівська сільська ТГ (3 працівники).

Натомість у двох громадах – Новогалещинській сільській та Михайлівській сільській – **не має жодного бібліотечного працівника на повну ставку.**

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 р. № 1073 «Про підвищення заробітної плати працівникам бібліотек» (із змінами та доповненнями) усі працівники бібліотек мають отримувати **надбавку до посадового окладу за особливі умови роботи**; її конкретний розмір визначає керівництво у межах від 1% до 50%. Але дані річної звітності бібліотек показують, що у декількох територіальних громадах області цю надбавку бібліотекарям у 2022 році взагалі **не нараховували і не виплачували** (Гоголівська ТГ, Драбинівська ТГ, Кам'янопотоківська ТГ, Кобеляцька ТГ, Нехворощанська ТГ (крім директора), Новогалещинська ТГ, Омельницька ТГ, Опішнянська ТГ), що є порушенням законодавства з оплати праці.

У **найменшому розмірі (1%)** цю надбавку отримують: усі бібліотечні працівники Пирятинської міської ТГ, деякі бібліотечні працівники Зінківської міської ТГ та працівники публічної бібліотеки Великобагачанської селищної ради.

У **максимальному 50%-му** розмірі цю надбавку отримують усі бібліотечні працівники 9-ти громад: Білоцерківської, Горішньоплавнівської, Градизької, Заводської, Котелевської, Лохвицької, Михайлівської, Полтавської, Сенчанської ТГ. У Машівській селищній ТГ бібліотечним працівникам нараховували у 2022 році цю надбавку у розмірі 49%.

У деяких громадах області максимальний розмір надбавки є лише у керівників бібліотек, працівники ж отримують її у меншому розмірі. Загалом у

публічних бібліотеках ТГ області розмір надбавки за особливі умови роботи коливається у **межах 10% - 30%** від посадового окладу.

МЕТОДИЧНИЙ ВПЛИВ ПОБЮ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА НА ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ ТГ ОБЛАСТІ

Стабільною та ефективною формою методичної допомоги бібліотекам області завжди були виїзди до них провідних фахівців ПОБЮ ім. Олеса Гончара, під час яких аналізувався стан бібліотечного обслуговування населення міст та сіл регіону, відбувалось спілкування із спеціалістами на місцях, надавалась консультативна, методична і практична допомога. Але у звітному році у зв'язку з воєнним станом у країні заплановані три тематичні виїзди не здійснювалися.

З ініціативи Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва імені Олеса Гончара та за підтримки Департаменту культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації у вересні 2022 року був проведений **обласний «Ярмарок бібліотечних інновацій»: представлення онлайн кращих бібліотечних практик** за останні 1-2 роки. Примітно, що професійно «поярмаркувати» наша книгозбірня запросила колег з області саме напередодні професійного свята – Всеукраїнського дня бібліотек. Це стало своєрідною промоцією професійних здобутків працівників публічних бібліотек області.

Заявки на участь у Ярмарку подали бібліотекарі із 17-ти громад: Гадяцької, Горішньоплавнівської, Диканської, Заводської, Зіньківської, Карлівської, Кобеляцької, Кременчуцької, Лубенської, Машівської, Новооржицької, Новосанжарської, Омельницької, Оржицької, Полтавської, Решетилівської, Семенівської.

На платформі ZOOM вони представили широкому професійному загалові різнопланові за формою та тематикою бібліотечні заходи і проєкти за участі юнацтва та молоді (як одноразові, так і довготривалі цикли заходів і проєктів).

Загалом участь у Ярмарку бібліотечних інновацій онлайн взяли **74 особи**. Подібний захід у 2022 році проводився вперше, але Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеса Гончара планує зробити «Ярмарок бібліотечних інновацій» регулярним обласним заходом і проводити його раз на два роки.

Перед початком складання річних звітів і планів роботи Полтавською обласною бібліотекою для юнацтва ім. Олеся Гончара на платформі ZOOM була проведена обласна нарада онлайн для працівників публічних бібліотек області **«Планово-звітна та регламентуюча документація публічних бібліотек»**, до якої долучилися **100 учасників** (як бібліотечних працівників, так

і фахівців структурних підрозділів органів місцевого самоврядування, які курують роботу бібліотек у громадах). Розглядалися питання стосовно подачі бібліотеками річних звітів, особливостей планування роботи на наступний рік, вимог до оформлення документів бібліотеки, наявності регламентуючої документації у книгозбірнях, а також цьогорічних законодавчих новацій, які вплинули на роботу публічних бібліотек.

Інформаційно-методичне забезпечення діяльності юнацьких структурних підрозділів та обслуговування юнацьких груп у бібліотеках ТГ області здійснювалося за допомогою виданих бібліотекою Гончара у звітному році

Методичних рекомендацій:

- **«Тиждень молодіжної книги в публічних бібліотеках»;**

Інформаційно-методичного досьє:

- **«Організація заходів у бібліотеці до щорічного проведення Всеукраїнського тижня права»;**

Інформаційно-методичних рекомендацій:

- **«Відповідальність починається з тебе»: популяризація Декларації відповідальності людини Богдана Гаврилишина та відзначення Дня відповідальності людини у бібліотеках.**

Щорічно працівниками науково-методичного відділу здійснюється інформаційно-аналітичний огляд діяльності публічних бібліотек територіальних громад області за підсумками року, метою якого є загальний аналіз справ юнацьких структурних підрозділів бібліотек області, виявлення тенденцій розвитку, а також висвітлення проблем та найбільш яскравих бібліотечних подій звітного періоду. Результатом цієї роботи стали:

- **«Аналітично-статистичний портрет публічних бібліотек області з бібліотечно-інформаційного обслуговування юнацтва та молоді за 2021 рік»;**

Бібліодайджест:

- «Зволікати не можна, ділитися!»: бібліодайджест успішних практик з юнацтвом та молоддю публічних бібліотек Полтавської області у 2021 році»; Випуск 2.

Надає професійні консультації обласна бібліотека для юнацтва й на **блозі науково-методичного відділу «Бібліопрофі»**, розміщеному на вебсайті бібліотеки. За звітний період на блог підготовлено і викладено **14** нових матеріалів у рубрики «Бібліоновини», «Кейси для натхнення і мотивації», «Поради, рекомендації, консультації», «Нормативно-правові та регламентуючі документи», «Відео». Кількість переглядів матеріалів на блозі «Бібліопрофі» за звітний рік – **1200**, що втричі більше, ніж за попередній рік.

За звітний період працівникам публічних бібліотек ТГ області надано **20** усних та письмових індивідуальних **методичних консультацій і роз'яснень** стосовно різних аспектів роботи книгозбірень.

У звітному році провідними фахівцями науково-методичного відділу та відділу соціокультурної роботи написані **6 статей** до фахової періодики, зокрема, інформаційного вісника «**Бібліосвіт**» (5 статей) та журналу «**Бібліотечний форум**» (1 стаття), а саме:

- «Надбавка за особливі умови роботи: юридичні аспекти її виплати працівникам бібліотек»;
- «Правила користування бібліотекою – основний регламентуючий документ щодо обслуговування користувачів»;
- «Хібуки по-бібліотечному»;
- «Тиждень бібліотечних активностей: повертаємо дитинство»;
- «Законодавчі новації-2022 в роботі публічних бібліотек»;
- «Бібліотечний пункт: нормативно-правове регулювання і документальне оформлення діяльності».

Заплановані соціологічні дослідження та опитування за участі публічних бібліотек області, а також обласний творчий конкурс серед молодих літераторів Полтавщини «Собори душ своїх бережить» Полтавська обласна бібліотека для юнацтва імені Олеса Гончара у 2022 році із-за повномасштабного вторгнення росії в Україну та введення на території країни воєнного стану не проводила.

БІБЛІОТЕКИ ГРОМАД В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Презентуючи себе на ринку інформаційних послуг, публічні бібліотеки області представлені в Інтернет-просторі вебсайтами, блогами та сторінками в різних соцмережах.

Так, протягом 2022 року **19 бібліотек у 18 ТГ області** мали свої **власні вебсайти** (у Миргородській ТГ – 2 бібліотеки); ще у **20 ТГ області бібліотеки вели свої блоги**. Практично усі бібліотеки мають **сторінки у соцмережах**, але проблема полягає у тому, що багато з цих сторінок не є сторінками власне бібліотек, а є персональними сторінками бібліотекарів, де викладається інформація про роботу бібліотек. Особливо це притаманно сільським бібліотекам та сільським бібліотекам-філіям публічних бібліотек.

Бібліотеки 12-ти ТГ області представлені в Інтернеті **одночасно і вебсайтами, і блогами, і сторінками у соцмережах**. Це ті ТГ області, адміністративними центрами яких є районні центри в минулому, де була добре налагоджена робота ЦРБ: Гадяцька, Горішньоплавнівська, Диканська, Зіньківська, Кременчуцька, Лубенська, Миргородська, Новосанжарська, Оржицька, Полтавська, Решетилівська, Семенівська, Хорольська.

У 2022 році Хорольською центральною публічною бібліотекою було створено **сторінку «Юнацький абонемент Хорольської центральної публічної бібліотеки»** у соціальній мережі Фейсбук.

Для популяризації своєї діяльності протягом звітнього року книгозбірні області продовжували використовувати контенти соціальних мереж: **Facebook, Instagram, Google+, відеохостинг YouTube, сервіси інтерактивних публікацій, презентацій Calameo, Genial.ly** та платформи для проведення медіа-занять **ZOOM, Skype, BigBlueButton**.

НАЙПОМІТНІШІ БІБЛІОТЕЧНІ АКТИВНОСТІ ЗА УЧАСТІ ЮНАЦТВА ТА МОЛОДІ

Серед бібліотечних активностей з юнацтвом та молоддю, реалізованих у 2022 році, варто відзначити наступні.

Для кращого орієнтування у сучасних тенденціях української літератури, знайомства із найбільш яскравими та сучасними авторами філія № 1 **Комунального закладу культури «Кременчуцька міська публічна бібліотека»** організувала книжкову smart-зону **«Молодіжний драйв»**. На ній представлені найбільш яскраві українські book fashion та світові #Book_Like сучасної літератури. Книжкова виставка незвичайна тим, що читачі зі смартфоном в руках зможуть відсканувати QR-код і скористатись додатковою інформацією: перейти на сайт автора книги або на тематичні сайти, що мають стосунок до книги або тем, які дана книга охоплює. Родзинкою виставки є книги з доповненою віртуальною реальністю від українських письменників.

Філія № 3 КЗК «Кременчуцька міська публічна бібліотека» разом з Центром всебічного розвитку «Полум'я» за підтримки фонду «Ginger» та Ukrainian Education Platform реалізувала проєкт **«Українізація для підлітків: просто, доступно і лагідно!»**. У межах цього проєкту для учнівської молоді проводилися **3-місячні курси «Лагідна українізація для підлітків»**, де фахівці вчили користувачів віком 12-15 років української мови, історії та народознавства.

А відділ обслуговування дітей цієї ж бібліотеки запросив усіх бажаючих відвідати **бібліочелендж «На повітряній кулі до цікавого світу»**. Книжкова інсталяція була виготовлена у вигляді «повітряної кулі» та «кошика мандрівника» з інтерактивними завданнями, які пропонували учасникам бібліочеленджу давати відповіді на питання за різними галузями знань. У трьох торбинках-баластах знаходились питання, різні за тематикою та складністю. Кожний блок запитань мав свою вагу. Кожна правильна відповідь давала можливість скидати вагу баласту, щоб «куля злітала». Правильність відповідей учасники мали можливість перевірити, звернувшись до книжкової виставки, розташованої поруч.

Диканська публічна бібліотека на День Святої Трійці реалізувала проєкт **«Фотосесія з бібліотекою»**. У книгозбірні відбулося справжнє свято піонів – проєкт, був організований для дівчаток від 8 до 10 років з числа внутрішньо переміщених осіб. Ідея виникла спонтанно – від бажання порадувати дітей, які волею долі стали гостями селища. Відгукнулися на прохання зробити наших юних фотомоделей неперевершеними, візажистка Наталія Михайлик та перукарка Олена Маложиленко, зробивши образи дівчаток ніжними та вишуканими. Супефотографинею стала Юлія Вакуленко, до речі, також з ВПО.

Цією ж бібліотекою для старшокласників ОЗ «Диканський НВК імені М. В. Гоголя» був підготований **профбутік «Дорога в професію починається з мрії»**. Світ професій дуже великий: їх налічується більше 50 000. Бібліотекарі назвали кілька класифікацій, а також фактори, які впливають на її вибір. На зустрічі була присутня фахівець з психосоціальної

підтримки мобільної команди відокремленого підрозділу міжнародної гуманітарної організації INTERSOS. Застосовуючи техніку сторітелінгу, розповіла про себе та свою професію. Підготувала та провела для учнів різні психологічні вправи. Розповіла про маркери, які використовують при виборі професії. Дала рекомендації переглянути чати психологічної підтримки для молоді. На закінчення заходу присутні переглянули відеоролик «ТОП: 5 професій майбутнього» та книжкову виставку «На допомогу майбутньому спеціалісту».

При Публічній бібліотеці ім. Д. Гурамішвілі Миргородської міської ради успішно діє літературно-мистецький клуб «LEGE ARTIS або за законами мистецтва», який веде бібліограф Карач Ірина. Тематика засідань цього клубу дуже різноманітна, переважно літературознавчого спрямування. Учасники клубу і просто охочі приходять сюди і за цікавою інформацією і для зустрічі з неординарними гостями і задля можливості приємно поспілкуватись.

26 лютого – День спротиву Криму від російської окупації. Саме цього дня у 2014 році в Сімферополі тисячі кримських татар і українців вийшли на мітинг, щоб не допустити російської окупації Автономної республіки Крим. З метою вшанування мужності та героїзму жителів півострова Гаркушинська сільська бібліотека разом з працівниками будинку культури підготували етнокультурну подорож «Кримські татари: погляд

із сьогодення», аби розширити поняття про єдність, незалежність і суверенність держави.

На науковий бібліопікнік «Дивовижне й неймовірне поруч» Комунальний заклад «Публічна бібліотека Заводської міської ради» запросив учнів 7-9 класів. У дослідницьких капелюхах, із блокнотами для замальовок всі вирушили пізнавати дивовижне й неймовірне поруч. У високих травах, густих кущах молоді дослідники уважно слухали розповіді про начебто звичайні рослини, просто бур'ян під ногами. Але кожна рослинка приносить користь і має свою історію та легенду. А ще кожен дослідник, знайшовши щось нове і цікаве, робив замальовки. А потім, добре відпочивши, всі повернулися в

бібліотеку за книгами, щоб закріпити знання, які отримали під час наукової експедиції.

Для членів клубу «Ровесник» Решетилівської центральної міської бібліотеки ім. О. Дмитренка провели годину спілкування «Моє позитивне мислення». З оптимістичними думками краще долати труднощі, а для цього потрібно розвивати своє позитивне мислення. Молодь ознайомили з методами та спеціальними вправами, які дозволяють включити позитивне мислення. Виконувати ці вправи всім було цікаво і корисно. На закінчення зустрічі молоді люди отримали пам'ятку з порадами, що допоможуть їм налаштуватися на позитив і навчитися вчасно позбавлятися негативних думок.

До Дня Європи фахівці цієї ж бібліотеки провели **віртуальну подорож «Польща – країна, яка підтримує Україну»**. Молодь із захопленням вирушила у віртуальну подорож сусідньою країною, яка в час російської агресії допомагає Україні. Дізналися про особливості культурного, суспільного, освітнього життя поляків, їх традиції, досягнення, здобутки. Молодь відповідала на запитання вікторини про Польщу і з задоволенням ознайомила з виставкою, де були представлені путівники, карти, фотографії, література цієї країни.

До Всеукраїнського Дня відповідальності людини у **Центральній бібліотеці Козельщинської селищної ради** спільно із працівниками Smart Простору було проведено дискусію **«Відповідальність людини: виклики під час війни»**. А у сільських бібліотеках-філіях цієї книгозбірні організовано: годину спілкування «Відповідальність – крок до успіху», (Хорішківська СБФ), перегляд та обговорення документального фільму « Богдан Гаврилишин. Місія – свобода» (Сушківська СБФ).

Для учнівської молоді **бібліотека-філія № 4 Центральної бібліотеки Полтавської міської територіальної громади** організувала гру-пошук **«Книга мудрості»**. Команди впевнено рухалися ігровим маршрутом, кожен з пунктів якого містив у собі загадку, ребус, шараду чи анаграму. І все це для того, щоб знайти цю книгу мудрості – нею виявилися «Байки» Григорія Сковороди. Між завданнями старшокласники отримували цікаву інформацію про Григорія Савича. Питання були побудовані за книгою Л. Ушкалова «Григорій Сковорода від А до Я». «Людина-університет» своєї епохи багато чим здивував учасників гри, а найбільше тим, що майже 300 років тому Григорій Савич проводив навчання дистанційно. «Як це відбувалося насправді?» – відповіді на ці та інші питання, відшукали учасники гри. Квест, цікавий незвичайними і кумедними випробуваннями, закінчився інсценуванням байок.

У 2022 році в Лубенській публічній бібліотеці ім. Володимира Малика проведено: до Дня Конституції України **ZOOM-конференцію на тему «Пилип Орлик та перша українська конституція»**, модератором заходу була науковий співробітник Національного заповідника «Гетьманська столиця» м. Батурин Каріна Солдатова; до Дня вишиванки **відеозустріч «Вишивка єднає українців»**, яка стала культурним місточком між Лубнами та Об'єднаними Арабськими Еміратами, у даному заході через відеозв'язок брали участь учні старших класів ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, 3, 4, 7, НВК № 9.

У цій же бібліотеці спільно з громадською організацією «Твій світ» для юнацької аудиторії було проведено **тренінгове заняття**, тематично зорієнтоване на презентацію новітніх професій **«Мій шлях до успіху. Професії майбутнього»**. Юнакам та дівчатам, як приклад, розповіли історії успіху відомих особистостей. Далі кожен учасник заходу презентував власну інструкцію «Шляху до успіху». Ментор проєкту провела мозковий штурм на тему «Чому взагалі працюють люди? І чи всі мають працювати?», де кожен висловлював власний погляд на дане питання. Після чого було визначено професії, які будуть актуальними в Україні після закінчення війни та розроблено колаж цих професій. Такі навчання спонукають підлітків замислитися над пріоритетами в житті, допомагають в майбутньому йти до мети, ставити цілі і долати труднощі.

У Чевельчанській СБФ КЗ «Публічна бібліотека» Оржицької селищної ради провели **аналіз «втрачених читачів» («пустих» формулярів)**. Як виявилось, це – в основному, учнівська молодь, яка закінчила навчання. Тепер вони купують потрібні книги самостійно, беруть потрібну інформацію з Інтернету, а також заявили про те, що їх не задовольняє наявний фонд художньої літератури.

А в Яблунівській СБФ КЗ «Публічна бібліотека» Оржицької селищної ради цікаво і пізнавально для підлітків пройшла **літературна гуморина «Карикатури з натури Павла Глазового»** (до 100-річчя гумориста).

До Дня молоді на подвір'ї **Пирятинської публічної бібліотеки** зібралась молодь на **бібліотусовку «Молодь Пирятинщини – за мир!»**. Захід був направлений на підтримку ЗСУ і включав локації: патріотичні розмальовки, флешмоб-подяка захисникам, лист пораненому воїну та інші.

14 жовтня – День захисників та захисниць України. До цього свята Пирятинська публічна бібліотека провела оригінальну **патріотичну акцію «Крила вдячності»**, де діти й підлітки мали змогу написати слова вдячності нашим мужнім захисникам.

До Всеукраїнського дня вишиванки Пирятинська публічна бібліотека провела **розмальовку-пазл «Україна у візерунках»**. Молодь міста долучилася до створення карти України, де кожен міг обрати та розфарбувати улюблену область України.

До свята Хелловін у Пирятинській публічній бібліотеці для молоді відбувся **жахливий каламбур «Happy Halloween»**, де головна відьма шабашу розповіла малій «нечисті» про цікаві традиції виникнення і святкування цього свята та розвеселила їх у страшно жакливих конкурсах.

ЮНАЦЬКІ КЛУБИ ЗА ІНТЕРЕСАМИ

Важливим засобом для спілкування, підвищення соціальної активності, розширення інтересів, запитів, потреб залишаються **юнацькі клуби за інтересами**, які дають користувачам можливість для об'єднання й спілкування, сприяють всебічному й гармонійному розвитку особистості, а бібліотечним працівникам надають можливість залучити до систематичного читання молоде населення місцевих громад відповідно до їх інтересів та захоплень.

У публічних бібліотеках ТГ області у 2022 році функціонувало **75 юнацьких клубів та об'єднань** різного спрямування (у **26-ти ТГ області**). Мета діяльності клубів: виховання у молоді любові до книги та читання, інтересу до різних сфер життя суспільства, розвитку творчих здібностей та змістовного дозвілля.

Найбільше клубів за інтересами, учасниками яких є користувачі юнацького віку, функціонує в бібліотеках Миргородської міської ТГ та Решетилівської міської ТГ (по 9 клубів в кожній ТГ). **Жодного** юнацького клубу за інтересами немає у бібліотеках 26-ти ТГ області.

Тематичні напрямки та кількість юнацьких клубів:

художньо-мистецькі та творчої майстерності – 19, народознавчі – 8; літературні та літературно-мистецькі – 11, краєзнавчі – 8, правові – 7, пізнавальні – 3, морально-етичні – 2, патріотичні – 3, екологічні – 3, театральні – 2, дозвіллеві – 7, психологічні – 1, профорієнтаційні – 1.

**ЮНАЦЬКІ КЛУБИ ЗА ІНТЕРЕСАМИ,
що діяли у 2022 році у бібліотеках ТГ області
(без 8 ТГ, які не звітували)**

<i>№ з/п</i>	<i>Назва ТГ</i>	<i>Назва клубу</i>	<i>Тематика діяльності</i>
1.	Великобагачанська	«Обереги»	народознавчий
2.	Великосорочинська	«Оберіг»	краєзнавчий
3.	Гадяцька	«Берегиня»	народознавчий
4.	Горішньоплавнівська	«Мрія» «Слово» «Фото-кухня»	орігамі літературний дозвіллевий
5.	Гребінківська	«Краєзнавець» «Гармонія» «Оберіг» «Веселка» «Аматор» «Юні художники»	краєзнавчий художньо-мистецьк. народознавчий художньо-мистецьк. художньо-мистецьк. естетичний
6.	Диканська	«Територія закону» «Weekend»	правовий пізнавальний
7.	Заводська	«Скарби душі»	літерат.-мистецьк.
8.	Зіньківська	«Феміда» «Оберіг» «У світі прекрасного» «Господарочка» «Господарочка»	правознавчий народознавчий художньо-мистецьк. творчої майстернос. творчої майстернос.
9.	Карлівська	«Джерело» «Діалог»	літературний правовий
10.	Кобеляцька	«Дивоцвіт» «Феміда»	літератур.-мистец. правовий
13.	Лохвицька	«Україночка» «В колі друзів»	морально-етичн. спрямування народознавчий
14.	Лубенська	«Посмішка» «Юний краєзнавець»	Театральний Краєзнавчий
15.	Машівська	«Чомучка» «Юні українці» «Юність» «Юний правознавець»	пізнавальний патріотичний профорієнтаційний правовий
16.	Миргородська	«Очумілі ручки» «Дивокрай»	творчої майстернос. краєзнавчий

		«Єрківчанка» «Слобідські посиденьки» «Умілі рученята» «На чатах духовності» «За покликом душі» «Красою душу звеселю» «Lege artis. За правилами мистецтва»	народознавчий народознавчий творчої майстернос. духовної свідомості народознавчий творчої майстерності літературно- мистецький
17.	Михайлівська	<i>Інформація про назви клубів не надавалася</i>	патріотичний патріотичний літерат.-мистецький літерат.-мистецький
19.	Новосанжарська	«Бібліотечний серпантин» «На крок попереду»	творчої майстерності правознавчий
20.	Омельницька	«Водограй» «Умілі ручки»	ляльковий театр творчої майстернос.
	Опішнянська	«Любителі прекрасного»	Художньо- мистецький
21.	Піщанська	«Вишиванка» «Краєзнавці» «Комп'ютерна академія» «Позитив» «Чарівні ручки» «Господарочка» «Клуб любителів сучасної української прози»	творчої майстернос. краєзнавчий комп'ютерний дозвіллевий естетичний дозвіллевий літературний
22.	Решетилівська	<i>Інформація про назви клубів не надавалася</i>	творчої майстерності психологічний краєзнавчий 4 дозвіллевих екологічний літературний
23.	Семенівська	«Юні екологи» «Джерело»	екологічний краєзнавчий
24.	Сенчанська	«Первоцвіт»	еколого-природнич.
25.	Хорольська	«Гармонія»	пізнавальний
26.	Чорнухинська	«Клас»	літерат.-мистецький

27.	Чутівська	«Чисті джерела» «Аргумент» «Юні друзі бібліотеки»	краєзнавчий правознавчий літературний
28.	Шишацька	«Однокласник»	пізнавальний

МЕТОДИЧНА РОБОТА БІБЛІОТЕК ОБЛАСТІ

Незважаючи на значну кількість публічних бібліотек області, де після реорганізації у структурі та штатному розписі не передбачені методичні структурні підрозділи та посади методистів, головні бібліотеки та умовно головні бібліотеки ТГ продовжують здійснювати методичний вплив на свої філії та інші бібліотеки ТГ і надають їм методичну допомогу у межах своїх можливостей.

Однією з форм методичної роботи є організація підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, зокрема проведення для них **навчальних семінарів**. Завдяки професійному навчанню працівники книгозбірень набувають якостей сучасного фахівця, оволодівають новими знаннями, які потім використовують у своїй діяльності.

Так, **Публічною бібліотекою імені Володимира Малика Лубенської міської ради** було проведено 5 заходів із підвищення кваліфікації:

- нарада «Підсумки роботи бібліотечних закладів Лубенської громади за 2021 рік, перспективи на 2022 рік»;
- семінар-практикум «Бібліотечні заклади Лубенської громади: особливості діяльності у реаліях воєнного стану»;
- семінар «Бібліотека і дозвілля дітей»;
- семінар-практикум «Книжкова виставка – це наука та мистецтво»;
- семінар-практикум «Промоція читання та залучення користувачів: підходи і можливості».

Протягом звітнього року методичною службою для СБФ було надано **107 консультацій** з різних питань бібліотечної роботи, а також здійснено **7 виїздів** до СБФ для надання методичної допомоги.

У звітньому році організаційно-методичним відділом Лубенської публічної бібліотеки підготовлено наступні **методично-бібліографічні посібники**, які в електронному варіанті були надіслані сільським бібліотекам для подальшого використання у їх діяльності:

- «Час бути Еко! Лайфхаки з екологічного просвітництва»;
- «З плеяди славетних українських співаків» (до ювілею Соломії Крушельницької);
- «Соціологічні дослідження в бібліотечній практиці»;
- «Вимога часу – нові форми роботи».

Активну методичну роботу з бібліотекарями проводять й у **Чутівській ТГ**. Так, протягом 2022 року Чутівська центральна бібліотека організувала й провела **семінар «Популяризація культурної спадщини як важливий фактор патріотичного виховання дітей та молоді»**, де розглядалися питання напрямків такої роботи, її змісту і форми, традицій та інновацій у цій сфері. Ще один **семінар** для працівників бібліотек громади мав назву **«Модель сучасної бібліотеки для територіальної громади»**, де акцент був зроблений на ролі сільської бібліотеки, її функціях, місії, якості обслуговування користувачів. Також Чутівська центральна бібліотека для працівників своїх СБФ провели:

- **методичний день «Нормативно-правові акти у сфері бібліотечної справи»;**
- **методичне заняття «Планово-звітна документація»;**
- **тренінг-клас «Презентація нових професійних видань».**

Працівниками відділу організаційно-методичної та інформаційно-бібліографічної роботи **Центральної бібліотеки Полтавської міської ТГ** було здійснено **24 виходи** в філії Центральної бібліотеки для надання методичної та практичної допомоги. Проведено виробничу нараду онлайн щодо роботи з **актуалізації бібліотечних фондів** у зв'язку з російською агресією; нараду **«Планування діяльності бібліотек ЦБС на 2023 рік та звітність 2022 року»**, навчання **«Повідомлення на сайт чи на блог: чим відрізняється контент»**.

Пирятинська публічна бібліотека провела активну методичну роботу у звітному році. Для СБФ було надано **41 індивідуальну консультацію** стосовно різних аспектів бібліотечної роботи. Здійснено за рік **7 виїздів** до ЧСБФ для надання сільським бібліотекарям методичної допомоги. Також цією бібліотекою було організовано і проведено **семінар «Планування роботи бібліотек: інформуємо, радимо, задумуємо»**, де були надані консультації щодо складання планів, використання при плануванні **«Типових норм часу на основні процеси бібліотечної діяльності»**, для ознайомлення були надані основні календарні та пам'ятні дати 2023 року та книги-ювіляри року.

Відзначилася методичною активністю у звітному році і **Кременчуцька міська публічна бібліотека**, яка організувала для бібліотечних фахівців громади **19 заходів з підвищення кваліфікації персоналу**, зокрема **вебінар «Актуальні проблеми діяльності бібліотеки»** та **семінар по плануванню з виступами: «Планування роботи бібліотек на 2023 рік: орієнтири року»**, **«Актуальні питання організації діяльності бібліотек в умовах воєнного стану»**, **«Нові бібліотечні сервіси. Сайт бібліотеки в контексті розвитку її представництва в Інтернет-просторі»**. За звітний рік надано **137 індивідуальних** та **22 групові методичні консультації**; організовано стажування 5 працівників філії № 3, 1 працівника філії № 5, 1 працівника філії № 7, 1 працівника відділу соціокультурної діяльності КМПБ. Організовані за

рік **34** виходи у структурні підрозділи з метою надання методичної і практичної допомоги, а також видані методичною службою **10 аналітичних матеріалів**.

КЗ «Публічна бібліотека Глобинської міської ради» протягом 2022 року здійснила **25 виїздів** в сільські бібліотеки-філії з метою надання методичної допомоги та провела для бібліотекарів практикуми «Інноваційні форми масової роботи» та «Ведення документації по обліку фондів бібліотек громади».

Публічна бібліотека Карлівської міської ради провела День методиста для завідувачів та працівників відділів організаційно-методичної та інформаційно-бібліографічної роботи публічних бібліотек області на тему: «Трансформація методичної служби бібліотек як вимога часу».

У 2022 році Центральна бібліотека Козельщинської селищної ради як методичний центр для бібліотек громади продовжила працювати над підвищенням фахового рівня бібліотечних працівників. Щоразу до заходів долучались і бібліотечні працівники сусідньої Новогалещинської ТГ. Проведено **2 семінари-наради**:

1. «Підсумки роботи бібліотек Козельщинської громади за 2021 рік»

2. «Прогнозування і планування бібліотечної діяльності на 2023 рік в умовах воєнного стану».

Публічною бібліотекою ім. Давида Гурамішвілі Миргородської міської ради було проведено три загальногромадських **семінари** на яких піднімалися теми:

- **техніка безпеки та правила поведінки з вибуховими речовинами в умовах гібридної та повномасштабної війни.**
- **функціонування бібліотек в умовах енергетичної кризи та віялових відключень світла (коригування графіків роботи);**
- **роль бібліотек в адаптації ВПО на території громади;**
- **нове в законодавстві;**
- **планування та звітність бібліотек в реаліях воєнного часу.**

Крім цього були проведені тренінги: «Координація роботи бібліотек за відсутності оргтехніки», «Робота з документами в ПК», «Афіша та правильне розміщення інформації на ній» та практикуми: «Використання наочних засобів в цілях реклами бібліотеки» та «Основні акценти при підготовці соціокультурного заходу».

БІБЛІОТЕКИ У ЗМІ

Діяльність публічних бібліотек ТГ області у 2022 році досить активно висвітлювалася у засобах масової інформації, як друкованих, так і в електронних, на радіо та телебаченні. За звітний період у ЗМІ було розміщено **1534 матеріали**, пов'язаних із роботою бібліотек.

Найбільше матеріалів у ЗМІ за минулий рік стосується роботи бібліотек Полтавської міської ТГ (988) та Кременчуцької міської ТГ (135). Велика

частина цих показників – це матеріали в електронних ЗМІ. Досить велику кількість матеріалів у друкованих ЗМІ (газетах) мають бібліотеки Горішньоплавнівської ТГ (82), Лубенської ТГ (74), Чорнухинської ТГ (35), Решетилівської ТГ (31). Варто відзначити, що роботу бібліотек деяких невеликих сільських ТГ теж активно висвітлюють в ЗМІ, наприклад, Сенчанської сільської ТГ (32 матеріали). За даними 52-х звітів робота бібліотек 20-ти ТГ області у звітному році, на жаль, **жодного разу не висвітлювалася у ЗМІ.**

Стосовно **тематики «бібліотечних» матеріалів** у ЗМІ за звітний період, то вони присвячені відзначенню у книгозбірнях святкових календарних дат, неофіційних (незвичних) свят, які полюбляє молодь, презентаціям книг (особливо краснавчих), оглядам літератури із фондів бібліотек за різними жанрами, виставковим заходам, долученню до широкого святкування Шевченківських днів, засіданням літературно-мистецьких об'єднань при бібліотеках, новим послугам для користувачів, зокрема, комп'ютерним курсам у бібліотеках, конкурсам, у яких брали участь бібліотеки та їхні користувачі. Багато статей присвячені також поповненню бібліотечних фондів книгами, отриманими від Українського інституту книги.

Відзначимо деякі **друковані матеріали** про роботу бібліотек, в т.ч. й з юнацтвом, опубліковані у місцевих газетах у звітному році.

1. Кучеряєва Н. Чілдрен Кінофест у бібліотеці / Н. Кучеряєва // Трудова слава. – 2022. – 17 черв. (№ 43/44). – С. 5.

Стаття директора Диканської публічної бібліотеки розповідає про участь книгозбірні у Чілдрен Кінофесті – міжнародному фестивалі фільмів для дітей та підлітків. Фестиваль проводився в онлайн режимі. Короткометражні фільми, зняті дітьми та підлітками віком від 7 до 14 років, були доступні для перегляду у всьому світі.

2. Балабан Т. Велич і безсмертя Героїв Крут / Т. Балабан // Світлиця. – 2022. – 4 листоп. (№ 13-15). – С. 12.

У статті йдеться про відзначення у Нехворощанській публічній сільській бібліотеці ім. Ореста Левицького історичного медіаекскурсу «Велич і безсмертя Героїв Крут», учасниками якого стали старшокласники місцевої школи.

3. Міщенко О. «Дівчинка-тінь» і її загадковий автор / О. Міщенко // Лубенщина. – 2022. – 3 черв. (№ 22). – С. 9.

Стаття присвячена презентації повісті молодого автора Олександра Ігнатенка «Дівчинка-тінь» напередодні Дня захисту дітей у Лубенській міській бібліотеці ім. В. Леонтовича. Письменник працює у жанрі фентезі і його твори є

популярними серед дітей та підлітків. На заході автор залюбки відповідав на численні запитання і поділився історією написання на видання книги.

4. Душенко А. 80 метрів рушників єднання: Як у Кременчуці відзначили День Соборності / А Душенко // Кременчуцький ТелеграфЪ. – 2022. – 27 січ. (№ 4). – С. 8.

У статті йдеться про те, що до Дня Соборності відділ соціокультурної діяльності Кременчуцької міської публічної бібліотеки організував рушниковий флешмоб «Єднання по-Кременчуцьки», який підтримали чимало молодих містян і створили «живу» хвилю з родинних рушників, що ввібрали в себе символіку і душу свого народу.

Варто зазначити, що діяльність деяких бібліотек ТГ області висвітлювалася на сторінках не лише місцевої преси, а й у всеукраїнських професійних виданнях. Так, у журналі «Бібліотечна планета» № 4 за 2022 рік вийшов матеріал директора Диканської публічної бібліотеки **Наталії Кучеряєвої «Ми поряд (Про роботу Диканської публічної бібліотеки під час війни)»**.

Активно співпрацюють деякі бібліотеки області і з місцевими телеканалами та радіостанціями. Так, продовжувалася у звітному році тісна співпраця з телебаченням бібліотек Кременчуцької міської ТГ. Телеканал «Візит» започаткував спецвипуски «Ми сильні», де висвітлювалися події у книгозбірні: про подарунок бібліотеці від молодого читача, вимушеного переселенця, двох комплектів настільних ігор; про виставку картин кременчуцької художниці Юлії Ульянової «Незламна весна» у бібліотеці-філії № 2; сюжет під назвою «Тіні Незабутих предків» про виставку світлин 100-річної давнини із сімейних альбомів кременчужан у національному вбранні, що відбулася у бібліотеці-філії № 2 до Дня вишиванки та інші.

Телеканал «Візит» висвітлював проведену у бібліотеці інтерактивну годину до Міжнародного дня Дніпра, а також «Цікаві історії із запасників музею «Містичний Кременчук». На місцевому телебаченні були створені репортажі про організовану бібліотекою тролейбусну екскурсію Правобережжям, презентацію книги Ф. Чужі «Перерване танго», творчий вечір до ювілею письменника В. Голуба «Доторки долі», екскурсії муралом, створеним за книгою «Легенди Кременчука».

Телеканал «Суспільне. Донбас» створив репортаж про зустріч у бібліотеці з письменницею Валентиною Коміною, родом з Лисичанська, яка стала ВПО і наразі мешкає у Кременчуці.

Філія № 1 Лубенська міська бібліотека ім. В. Леонтовича на місцевому радіомовленні презентувала 9 виступів, це: радіобесіди з циклу «Традиції нашого народу», зокрема «Весняні народні звичаї», «Традиційні літні народні свята», «Осінній обрядовий календар», радіопередача про життя та

творчість письменника Анатолія Дімарова, присвячена 100-річчю від дня його народження, а також цикл радіопередач «Літературний календар».

2022 рік пройшов під знаком 300-річчя Григорія Сковороди, тож на місцевому телебаченні «Лубни» відбулася презентація книжкової виставки-вшанування «Григорій Сковорода: філософія життя і творчості», яку підготували працівники філії №1 Лубенська міська бібліотека для дорослих ім. Леонтовича.

28 липня в Україні вперше відзначався День Української Державності. З нагоди державного свята **Публічна бібліотека ім. Володимира Малика Лубенської міської ради** на місцевому телебаченні «Лубни» презентувала книжкову виставку «Як Україна здобувала державність».

НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ БІБЛІОТЕК

Враховуючи інформацію річних звітів бібліотек за 2022 рік та ситуацію в країні у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України, у роботі книгозбірень ТГ області виникли нові і продовжують існувати з минулих років **серйозні проблеми**:

1. **Зменшення кількості користувачів юнацького віку.** Демографічна ситуація в Україні погіршується, народжуваність зменшується, що тягне за собою й зменшення кількості підлітків і молоді як в країні загалом, так і в Полтавській області зокрема. Крім того, у звітному році певна кількість осіб підліткового віку виїхала з батьками за межі України, рятуючись від війни. Тому кількість користувачів юнацького віку кожного року зменшується.

2. **Некомфортні умови бібліотечних приміщень,** які у досить великій кількості в області не опалюються в холодний період, а деякі навіть не мають освітлення. Приміщення не ремонтovanі вже декілька десятків років, відсутність сучасних, багатофункціональних меблів. Ситуація погіршилася й тим, що тепер кошти на дані цілі виділити буде значно важче, оскільки в пріоритеті – витрати на воєнні цілі.

3. Величезна кількість бібліотек області **залишилась без передплати** періодичних видань на 2023 рік. Ще більшій кількості бібліотек місцева влада не виділяла у звітному році коштів **на закупівлю сучасних книг для оновлення бібліотечних фондів**, що унеможливорює повноцінне задоволення інформаційних запитів користувачів. Особливо це актуально саме зараз, бо публічні бібліотеки наразі займаються актуалізацією бібліотечних фондів і активно вилучають і списують видання, які не відповідають критеріям, визначеним Міністерством культури та інформаційної політики України, і пов'язані з країною-агресором. Натомість фонди мають поповнитися сучасною актуальною українською літературою, на закупівлю якої у громадах треба виділяти кошти, а це зробити досить важко, зважаючи на ситуацію в країні.

4. Трохи менше половини усіх бібліотечних працівників області продовжує **працювати в режимі неповного робочого дня**, іноді навіть на 0,25

ставки. Такий робочий режим не дозволяє надавати якісні бібліотечні послуги у повному обсязі. Працівники деяких ТГ області протягом певного періоду звітнього року перебували на простої (у цей час бібліотеки не функціонували у повному обсязі, а працівники не отримували заробітну плату у повному обсязі).

5. Проблеми у наданні **якісної методичної допомоги бібліотекам** ТГ області. Якщо до реформи методисти були у штаті ЦРБ кожної районної ЦБС і від них кожна сільська бібліотека району могла отримати методичну допомогу з різних питань бібліотечної роботи, то зараз методистів у штаті публічних бібліотек мають далеко не в усіх ТГ області.

Проблеми в цих бібліотеках виникають у роботі з книжковими фондами (обробка, каталогізування, перехід на УДК), зборі статистичних даних, складанні звітності. На всі ці процеси органами місцевого самоврядування повинні укладатися договори, в яких би визначався розмір коштів, що будуть спрямовуватись кожною сільською, селищною радою на виконання публічною бібліотекою ТГ цих функцій, в т. ч. на придбання бібліотечної техніки, комп'ютерів. Вся діяльність бібліотечних закладів має спрямовуватись на підвищення їх іміджу. А це залежить від професіоналізму, компетентності, організаторських здібностей всіх бібліотечних працівників.

Факти, наведені вище, говорять про те, що в бібліотечній галузі області існує ще певна кількість проблем, вирішення яких залежить в значній мірі від центральних і місцевих органів влади. Деякі з них можуть бути вирішені лише після закінчення воєнного стану в країні.

Інформаційний бюлетень

***Аналітично-статистичний портрет публічних бібліотек
області з інформаційно-бібліотечного обслуговування
юнацтва та молоді за 2022 рік***

Автор-укладач: Леся Костенко

Редактор	Наталія Фенько
Комп'ютерний набір	Леся Костенко
Комп'ютерна верстка	Олексій Якубовський
Відповідальна за випуск	Світлана Сичова

Підписано до друку 13.02.2023. 32 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара
36039, м. Полтава, вул. Гончара, 25а
<http://libgonchar.org>
E-mail: pobugonchara@ukr.net